

המשק הישראלי והמגזר העסקי במלחמת "חרבות ברזל"

תאריך עדכון – 11.02.2024

מערך הדיגיטל הלאומי
نظام الديجيتال الوطني
Israel National Digital Agency

משרד הכלכלה והתעשייה
אובאים כאכא אנושית

שירות התעסוקה הישראלי

- בחודשים דצמבר-ינואר אנו רואים המשך מגמת התאוששות במשק ומעבר ל"שגרת מלחמה", הבאים לידי ביטוי בעיקר בשיפור מסויים בפעילות העסקית ובמגמות התעסוקה במרבית ענפי המשק. יחד עם זאת מתחילים להיות סימנים למשבר מתפתח בענף ההייטק.
- לצד אתגרים משמעותיים לכלכלת ישראל, קיימים סימנים חיוביים בפעילות המשק, ביניהם ירידה במספר דורשי עבודה וירידה במספר העסקים המדווחים על שיעורי תעסוקה נמוכים.
- במבט ממוקד למשבר התובלה הימית בים האדום:
  - האיום הביטחוני בים האדום גרם לשינויים בנתיבי השיט העולמיים ותרם לעליה בעלות התובלה הימית, בדגש על סחורות מאסיה ואוקיאניה;
  - ישנם 3 ערוצי השפעה על הכלכלה: (1) יבוא מוצרים מוגמרים (2) יבוא תשומות, ו-(3) יצוא סחורות;
  - ההשפעות הפוטנציאליות הינן על המחיר לצרכן ועל תחרותיות היצוא. נכון לעכשיו, הניתוח מעלה כי בטווח הקצר ההשפעה מוגבלת בהיקפה;
  - יתכנו פגיעות נוספות במקרה של החמרה במשבר, וכן עקב פגיעה במוניטין של ישראל כשותפת סחר בטווח הארוך.

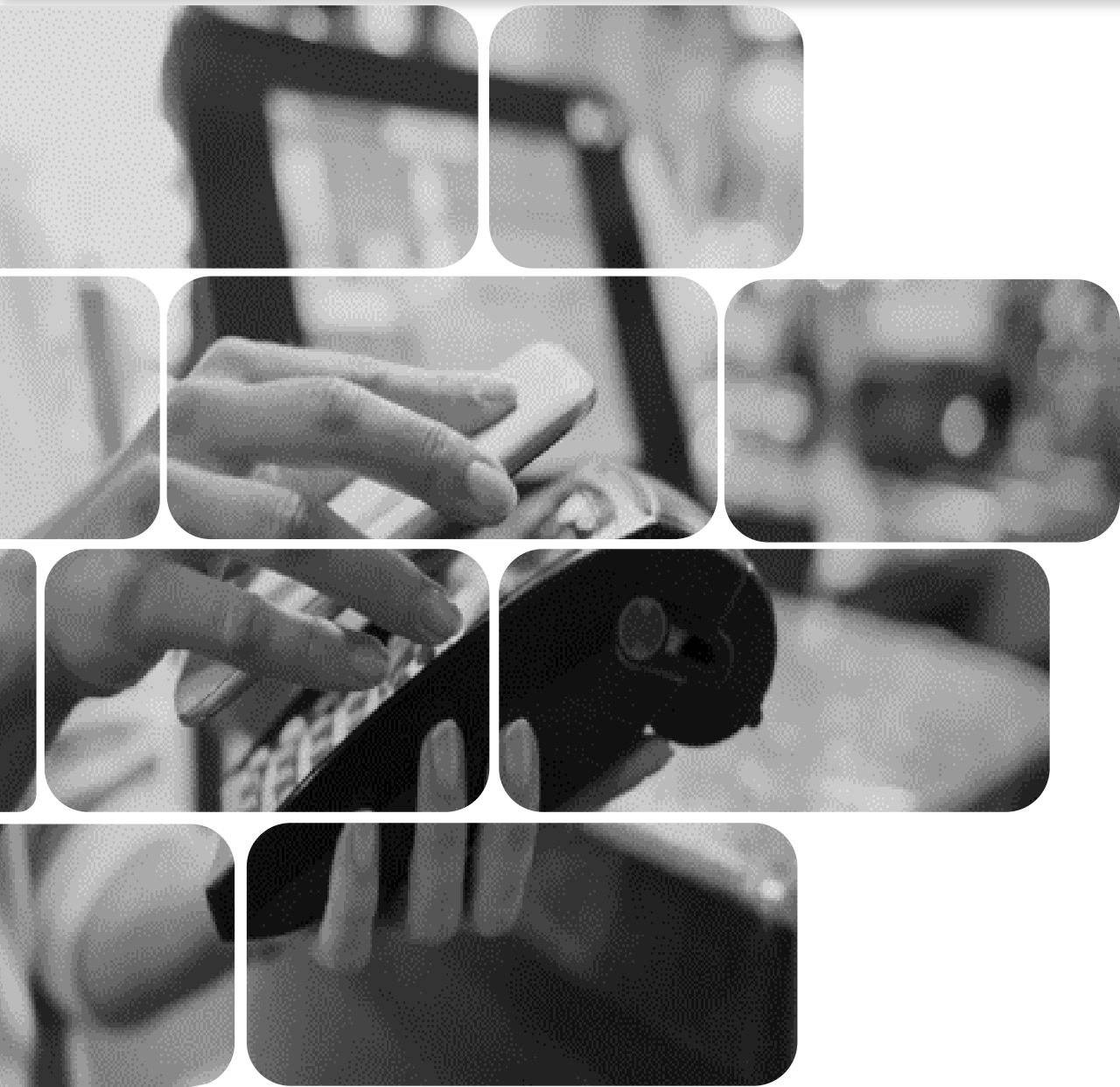
זרקור: משבר התובלה
הימית בים האדום

תעסוקה ועובדים

פעילות עסקית

01 פעילות עסקית

המשך מגמת התאוששות בהוצאות משקי בית

המשך מגמת התאוששות במרבית הענפים במשק מלבד בתחום התיירות

המשך שגרת "כלכלת מלחמה"

אי הודאות והחשש הגדול אותן חלקו חברות רבות במשק עם תחילה הלחימה התמתן משמעותית עם הכניסה לשגרת כלכלת מלחמה בחודש נובמבר והמגמה הנ"ל נמשכה גם בחודשים דצמבר-ינואר

סימנים של משבר בהייטק

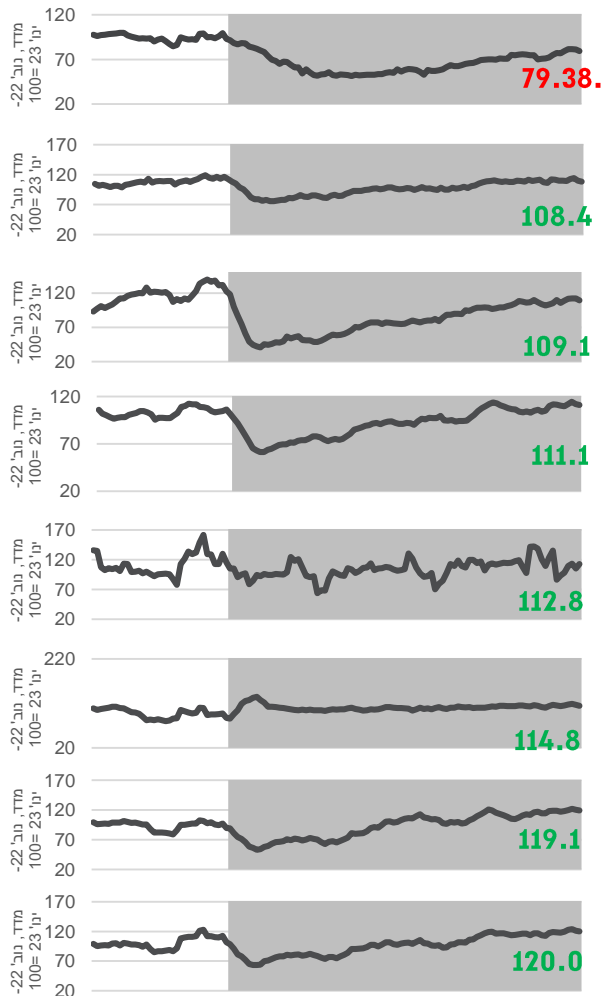
בענף ההייטק מתחילים להצטבר סימנים אשר עשויים להעיד על התפתחות משבר בענף, כמו ציפיה לירידה בפידיון

התאוששות
בהוצאות המשק

שגרת כלכלת
מלחמה

סימנים למשבר
בהייטק

מגמת התפתחות ההוצאה בכ. אשראי
ספטמבר-אוקטובר 2023 (ביחס לנוב-2022 – ינו-2023)

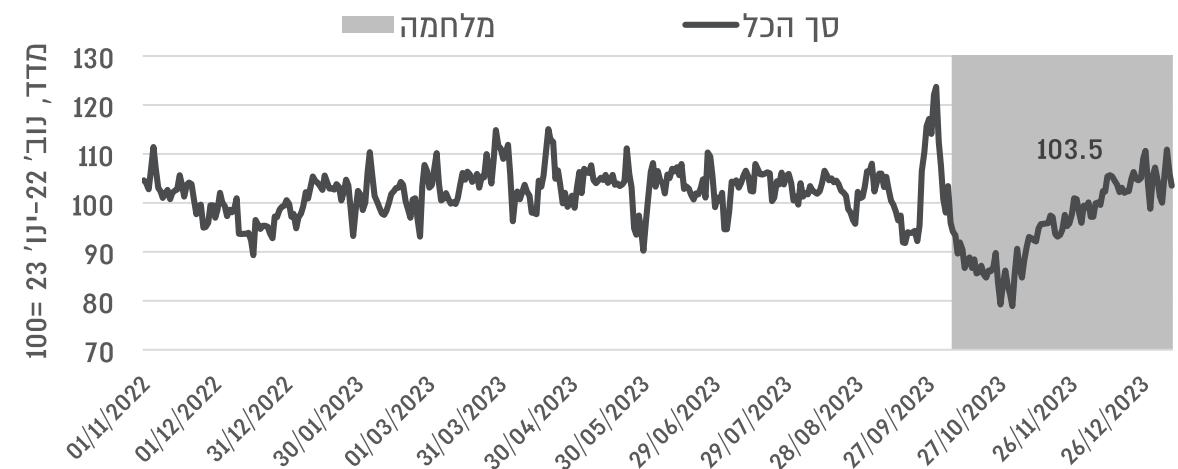

שינוי בהוצאות כ. אשראי
(ביחס לנובמבר 2022 – ינואר 2023)

-20.6%
8.4%
1.9%
11.1%
12.8%
14.8%
19.1%
20.0%

- טיסות, בתי מלון והשכרת רכב
- דלק, תחבורה ודואר
- חינוך וכנאי
- מסעדות
- שירותים רפואיים ובתי מרקחת
- רשתות מזון
- הלבשה והנעלה
- מוצרי תעשייה

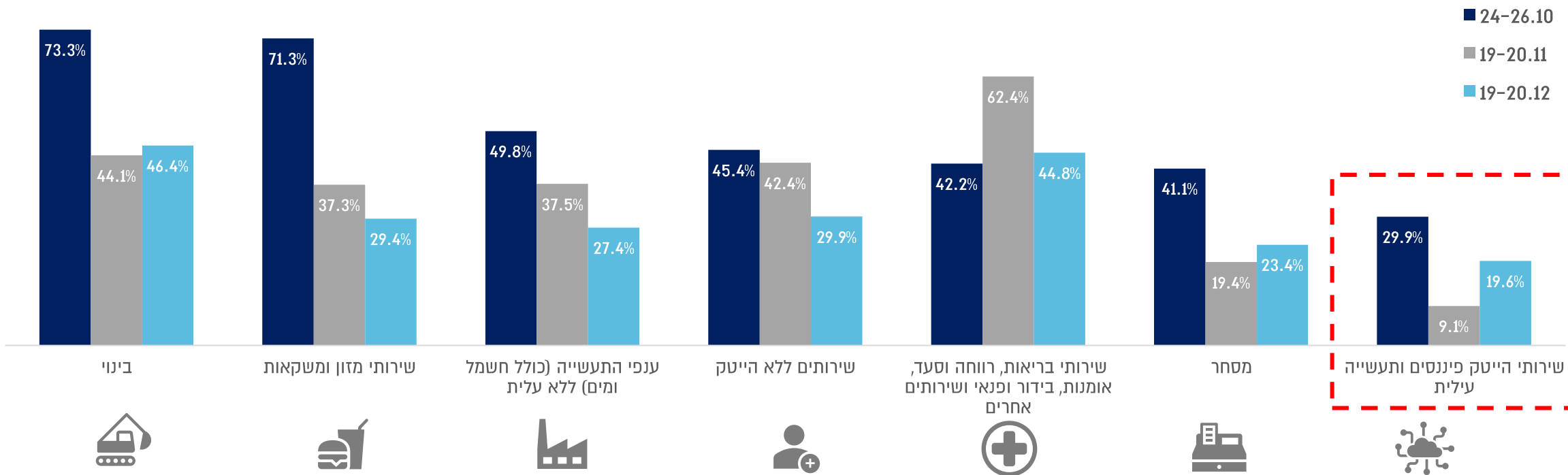
סך ההוצאה בכרטיסי אשראי
(=100 נובמבר 2022-ינואר 2023)

בתחילת הלחימה נרשמה מגמה של ירידה בהוצאות בכרטיסי אשראי, אך מגמה זו השתנתה וכעת הוצאות כרטיסי אשראי דומות ואף עולות על תקופה מקבילה אשתקד

בכלל הענפים שנבחנו מלבד ענף התיירות נרשמת מגמת התאוששות ברמות הצריכה בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד

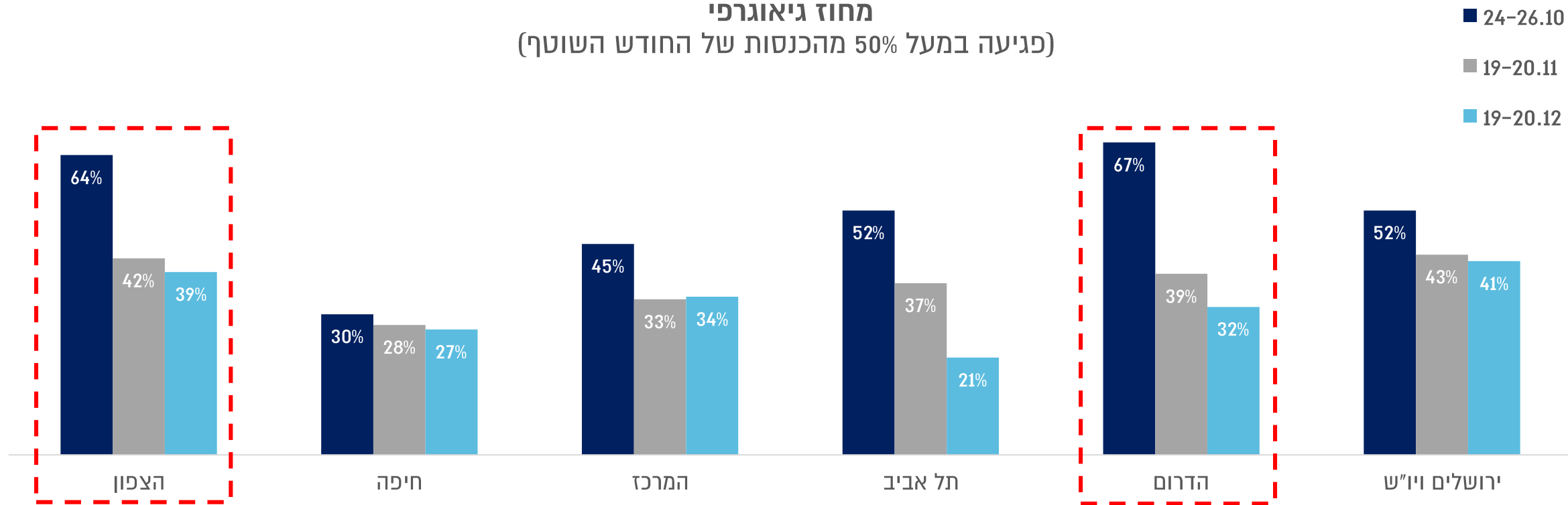
דצמ' למול חודשים קודמים: שיעור העסקים הצופים פגיעה משמעותית בהכנסות בהשוואה לזמני שגרה (פגיעה במעל 50% מהכנסות של החודש השוטף)

מקור: סקר מצב העסקים של הלמ"ס נכון ליום 26.12.23

בחודש דצמבר נראה שקיימת התאוששות במונחי פדיון במרבית הענפים ביחס לחודשים קודמים, למרות זאת מעמיק החשש להרעה משמעותית בענף ההייטק

דצמ' למול חודשים קודמים: שיעור העסקים הצופים פגיעה משמעותית בהכנסות בהשוואה לזמני שגרה לפי מחוז גיאוגרפי (פגיעה במעל 50% מהכנסות של החודש השוטף)

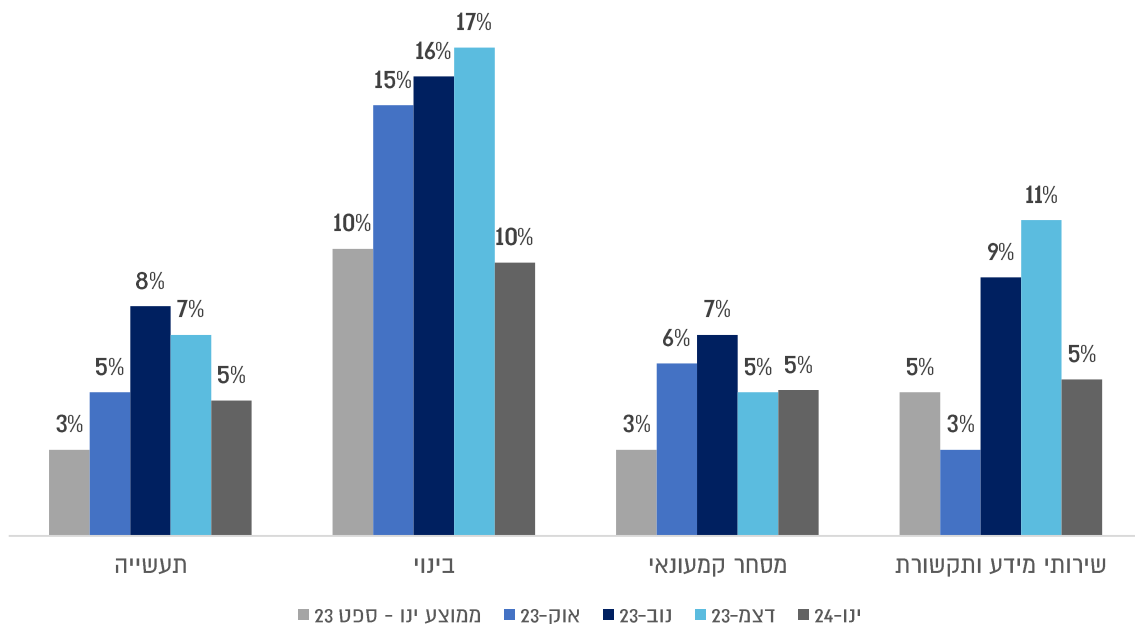

מקור: סקר מצב העסקים של הלמ"ס נכון ליום 26.12.23

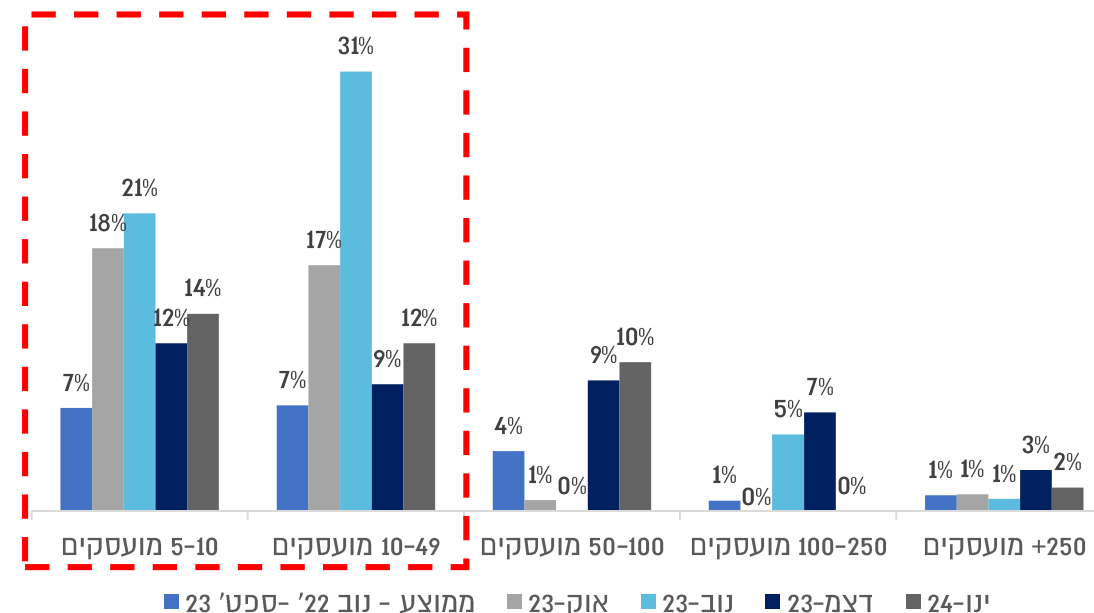
ניכרת התאוששות הדרגתית גם במחוזות העימות (דרום וצפון)
יחד עם זאת, הפגיעה בפדיון העסקי עדיין משמעותית

אחוז עסקים המדווחים על קושי בהשגת אשראי בנקאי כמגבלה חמורה על פעילות העסק – לפי ענפים

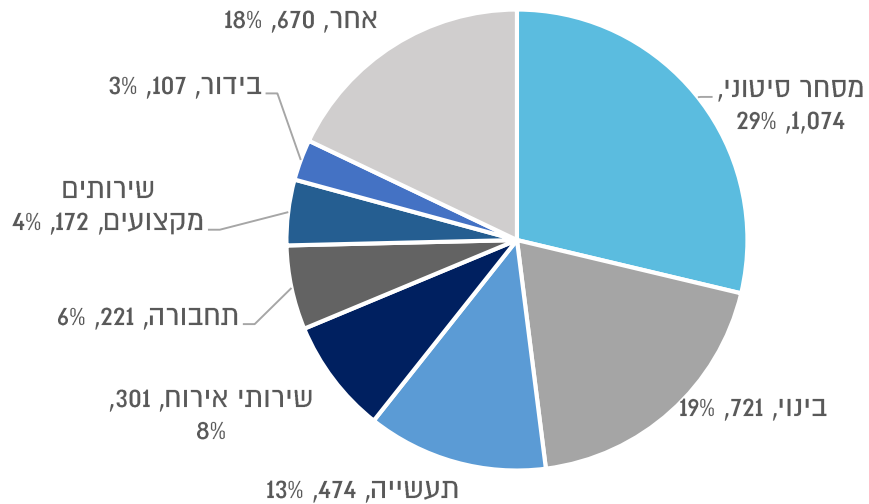
אחוז עסקים המדווחים על קושי בהשגת אשראי בנקאי כמגבלה חמורה על פעילות העסק – לפי גודל עסק

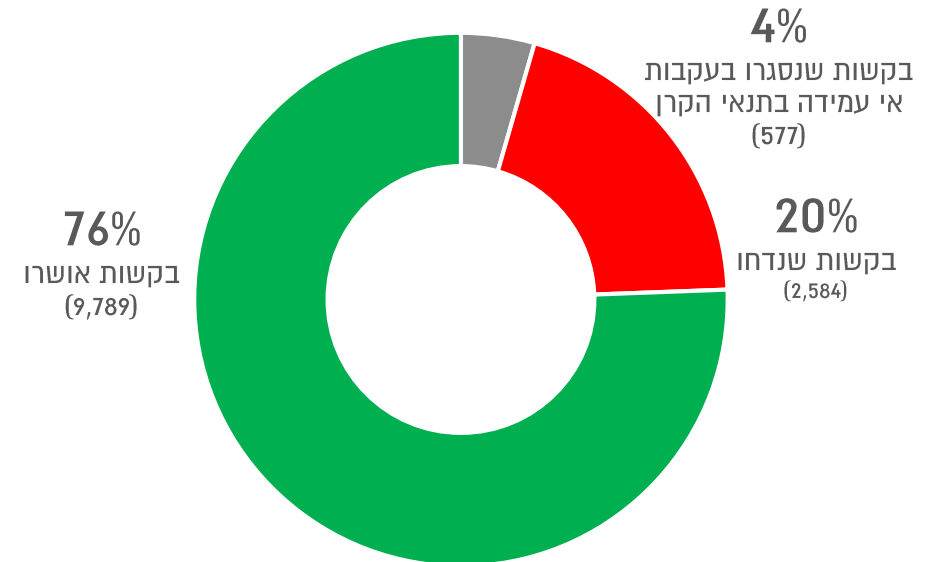
מקור: סקר מגמות בעסקים של הלמ"ס נכון ליום 07.02.2024

בחדש ינואר ישנה ירידה רוחבית במשק בקושי בהשגת אשראי בנקאי אך עדיין קיים קושי מיוחד בקרב עסקים קטנים ובינוניים

פילוח בקשות שאושרו לפי ענפים² (מיליוני ש"ח)

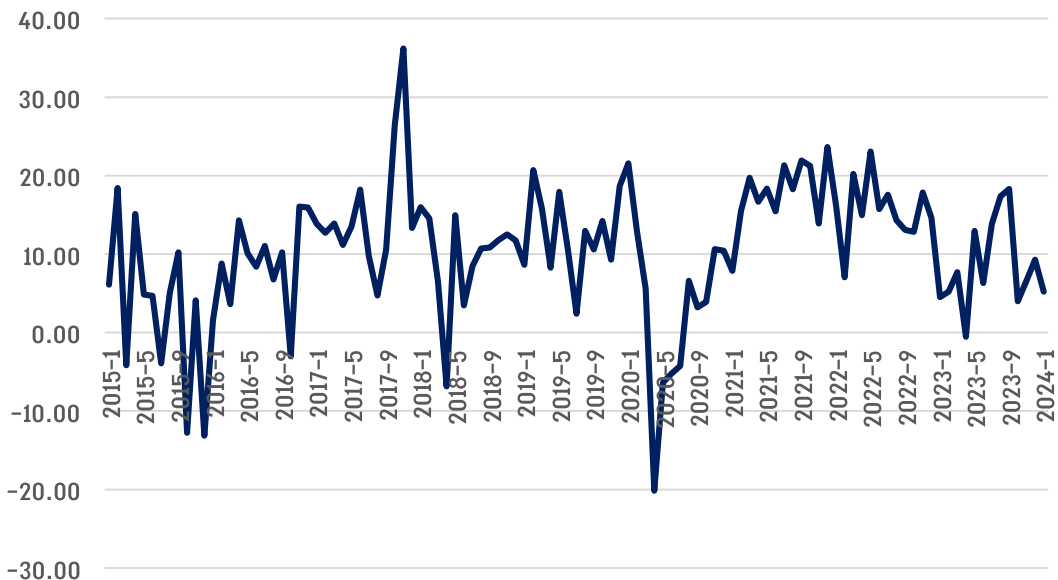
סטטוס בקשות להלוואות מדינה שנידונו בוועדות¹ (כמות בקשות)

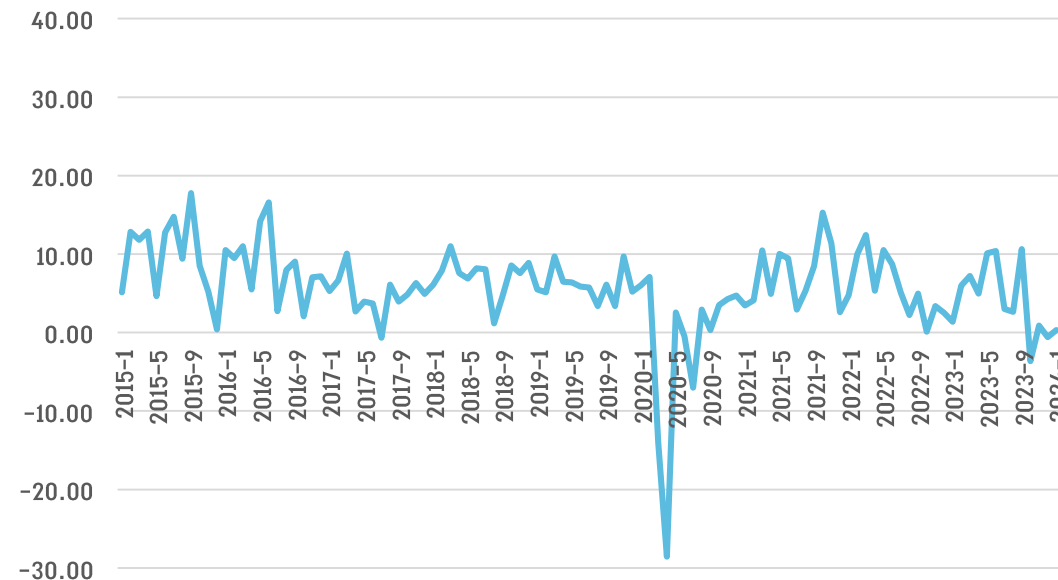
מקור: נתוני החשב הכללי נכון ליום 21.12.2023

בתקופת מלחמת חרבות ברזל (עד סוף דצמבר), אושרו הלוואות בהיקף של כ-3.7 מיליארד ₪ לשם השוואה, בשגרה מחלקת הקרן להלוואות בערבות מדינה כ-1 מיליארד ₪ בשנה שלימה

ציפיות לשינוי בהיקף הזמנות לייצוא שירותים
לחודש פברואר – שירותי הייטק¹
(מאזן נטו, משוקלל)

ציפיות לשינוי בהיקף הזמנות לייצוא לחודש
פברואר – תעשייה
(מאזן נטו, משוקלל)

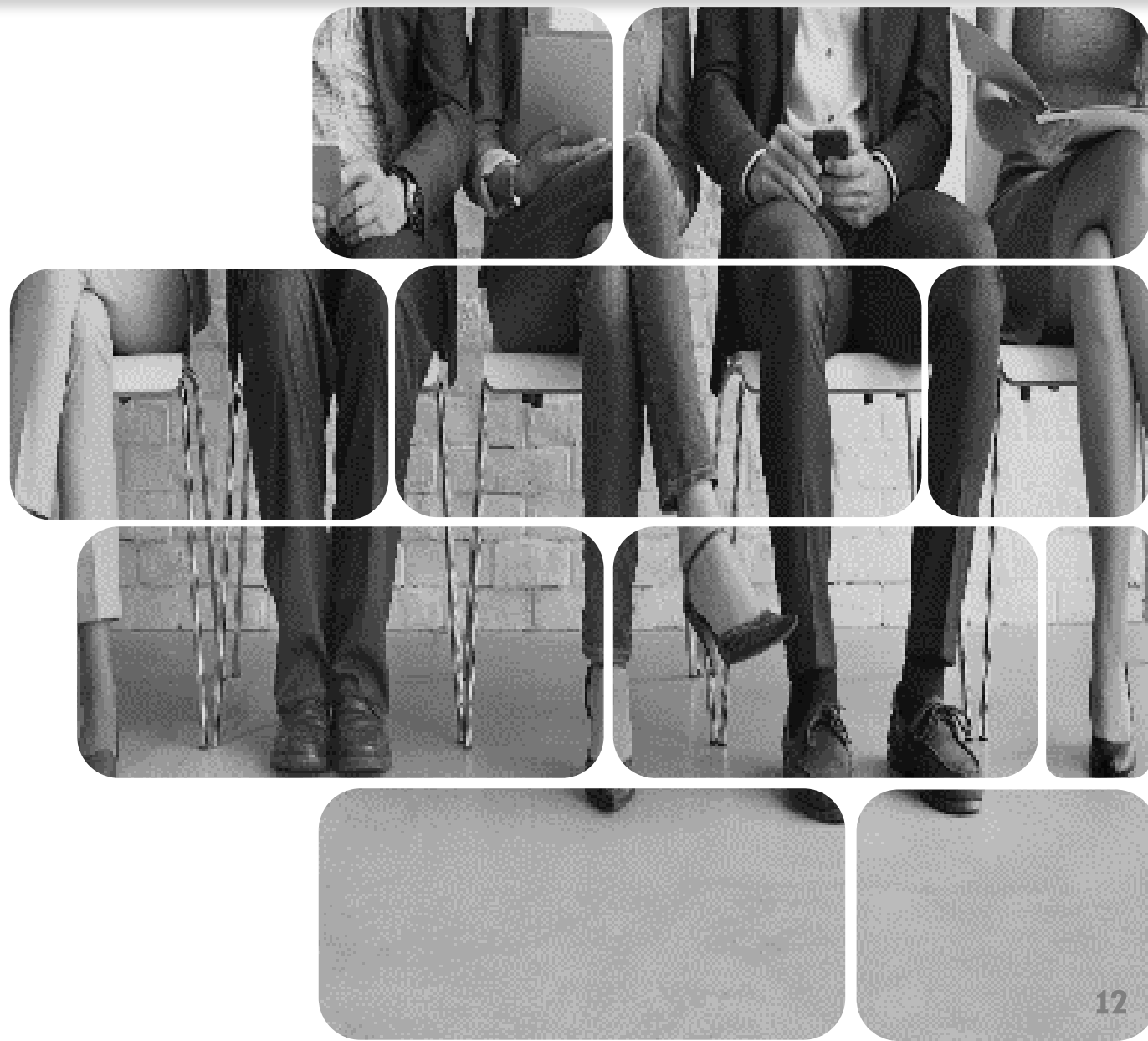

מקור: סקר מגמות בעסקים של הלמ"ס נכון ליום 07.02.2024

החברות צופות פגיעה בייצוא ביחס לזמני שיגרה, אך בשלב זה מתונה. הפגיעה המוערכת בתעשייה חזקה מעט יותר ביחס להייטק.

02 תעסוקה ועובדים

שיפור בשיעור התעסוקה בעסקים

קיימת ירידה רוחבית במשק בעסקים המדווחים על שיעור תעסוקה נמוך, אך עדיין אינו דומה לזמני השגרה

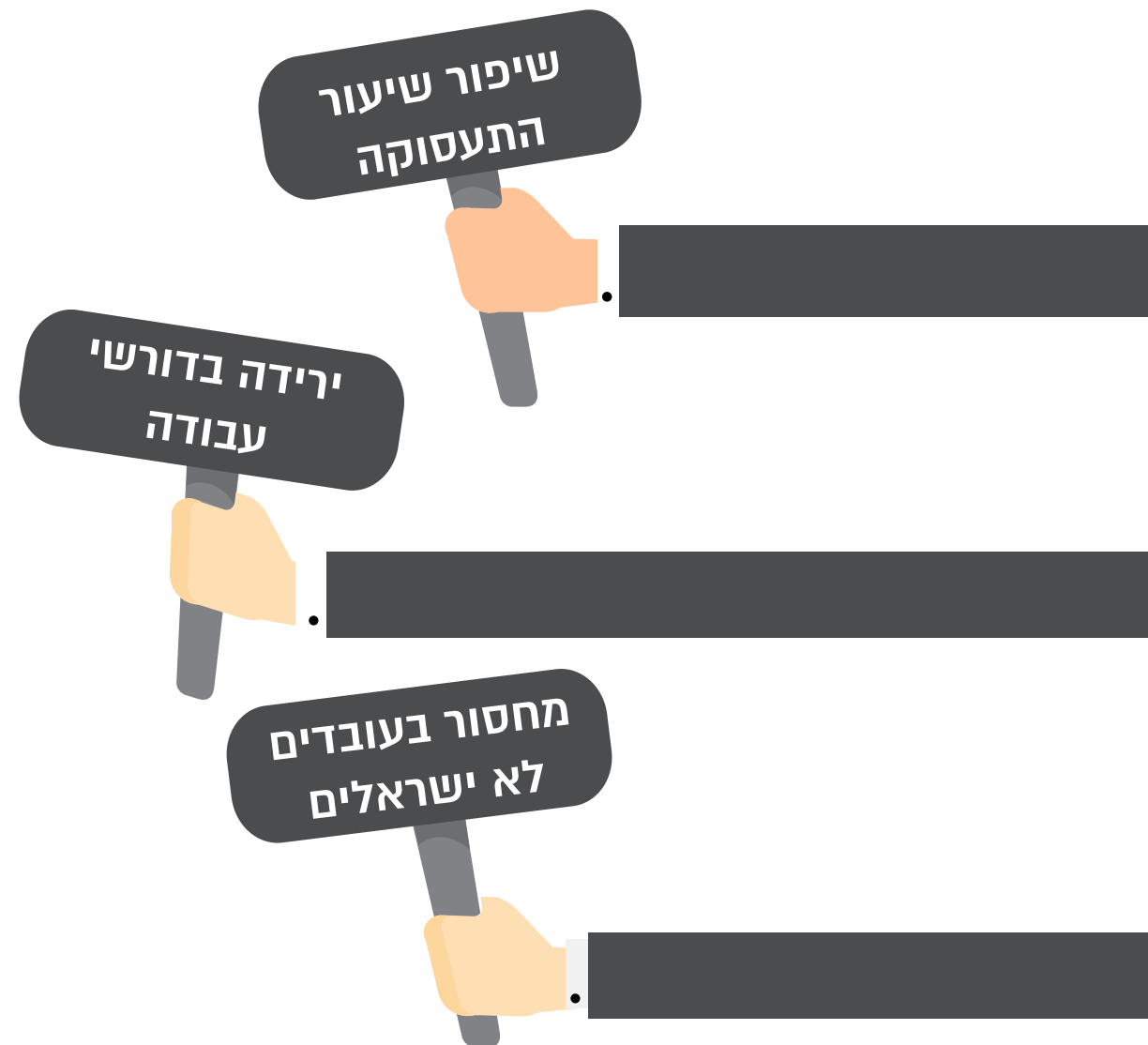
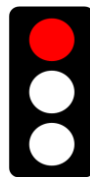
ירידה במספר דורשי העבודה

בחודשים דצמבר-ינואר ישנה ירידה של כ-10% בכמות דורשי העבודה, יחד עם זאת יש לציין שמספר דורשי עבודה עדיין גבוה בכ-75% בהשוואה לזמני השגרה

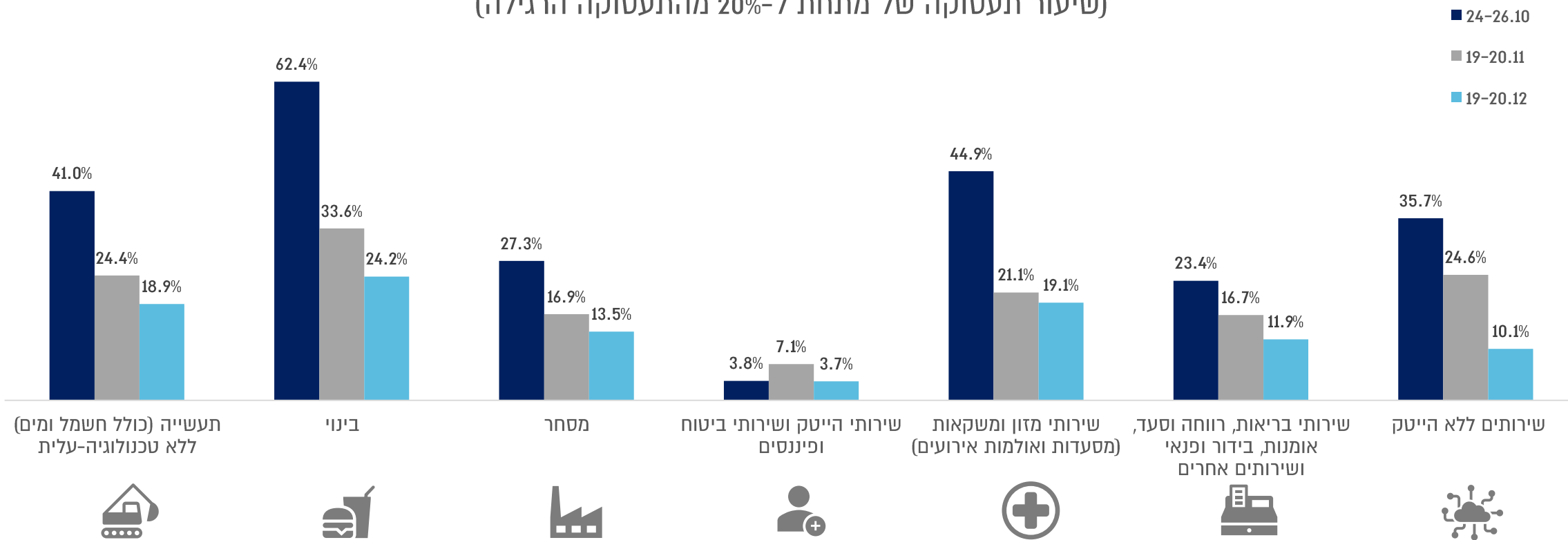

הקלה מסויימת בענף החקלאות

בחודשים דצמבר נרשמת עליה של כ-27% במספר העובדים הזרים בענף החקלא-ינואות. למרות העלייה המרשימה הנ"ל עדיין חסרים כ-23% מהעובדים ביחס לזמני שגרה. יש לציין שעדיין אין הקלה על מצוקת המחסור בעובדים לא ישראלים בענף הבינוי

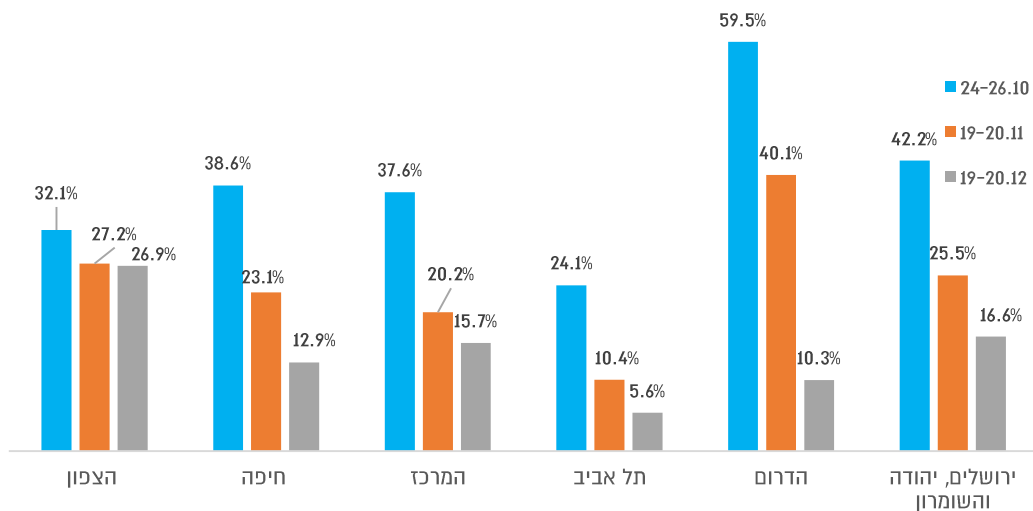
דצמ' למול חודשים קודמים: שיעור העסקים בעלי שיעור תעסוקה נמוך משמעותית מהרגיל לפי ענף כלכלי¹
(שיעור תעסוקה של מתחת ל-20% מהתעסוקה הרגילה)

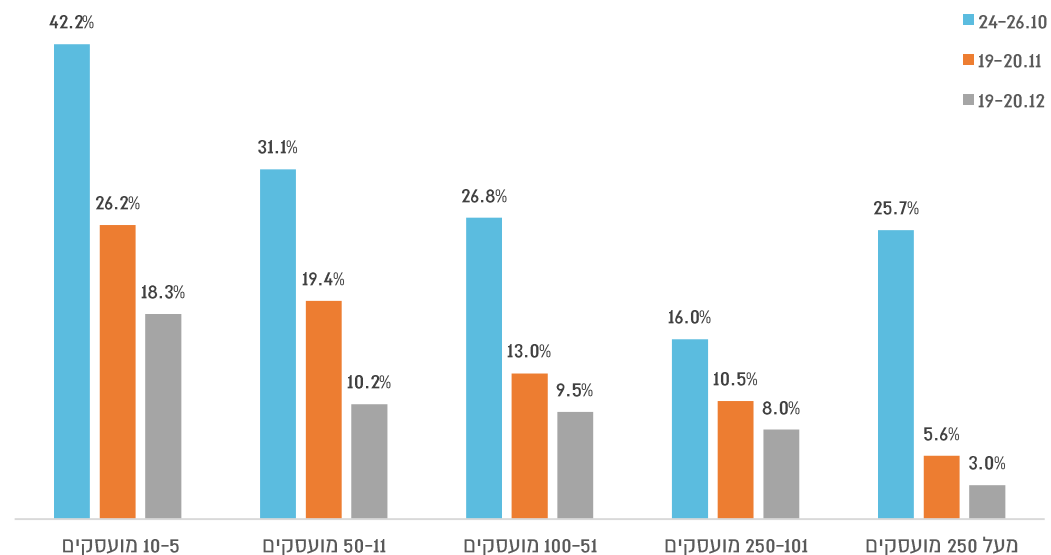
מקור: סקר מצב העסקים של הלמ"ס נכון ליום 26.12.23

בחודש דצמבר קיימת ירידה רוחבית בעסקים המדווחים על שיעור תעסוקה נמוך, דבר עשוי להעיד על חזרה לשגרת עסקים של חלק משמעותי מהעסקים במשק

דצמ' למול חודשים קודמים: שיעור העסקים בעלי שיעור תעסוקה נמוך משמעותית מהרגיל לפי אזור גיאוגרפי (שיעור תעסוקה של מתחת ל-20% מהתעסוקה הרגילה)

דצמ' למול חודשים קודמים: שיעור העסקים בעלי שיעור תעסוקה נמוך משמעותית מהרגיל לפי מספר מועסקים (שיעור תעסוקה של מתחת ל-20% מהתעסוקה הרגילה)

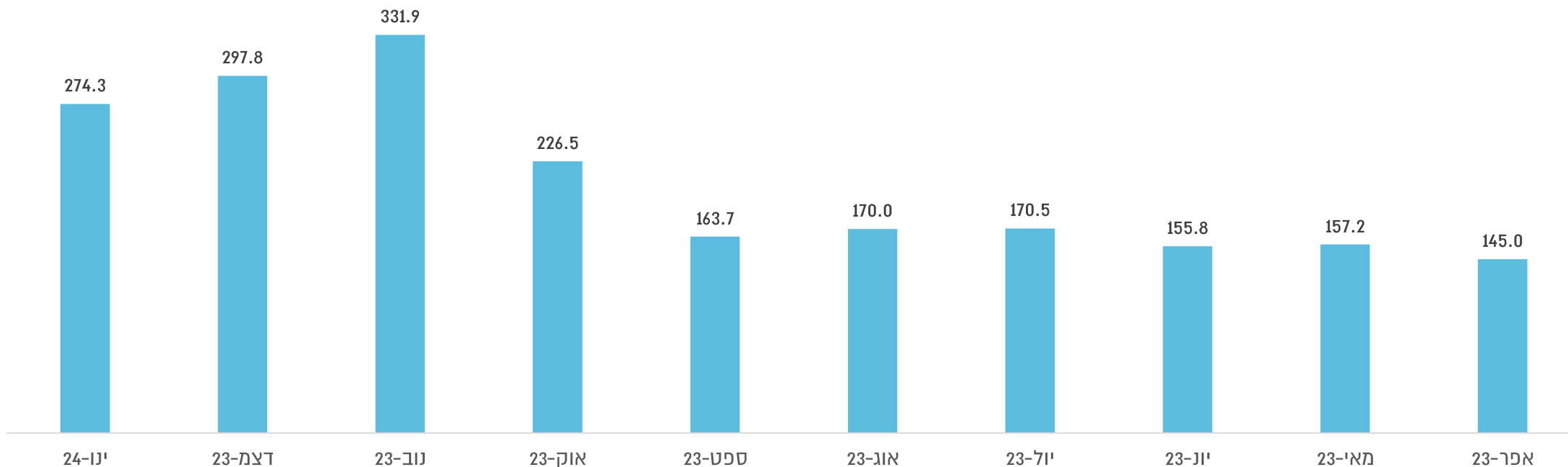

מקור – סקר מצב העסקים של הלמ"ס לתאריך 26/12/23

בחודש דצמבר ניכרת מגמה רוחבית של שיפור בשיעור התעסוקה בעיקר במחוז הדרום אך עדיין ניכרת פגיעה עמוקה יותר במחוז הצפון ובעסקים קטנים ובינוניים

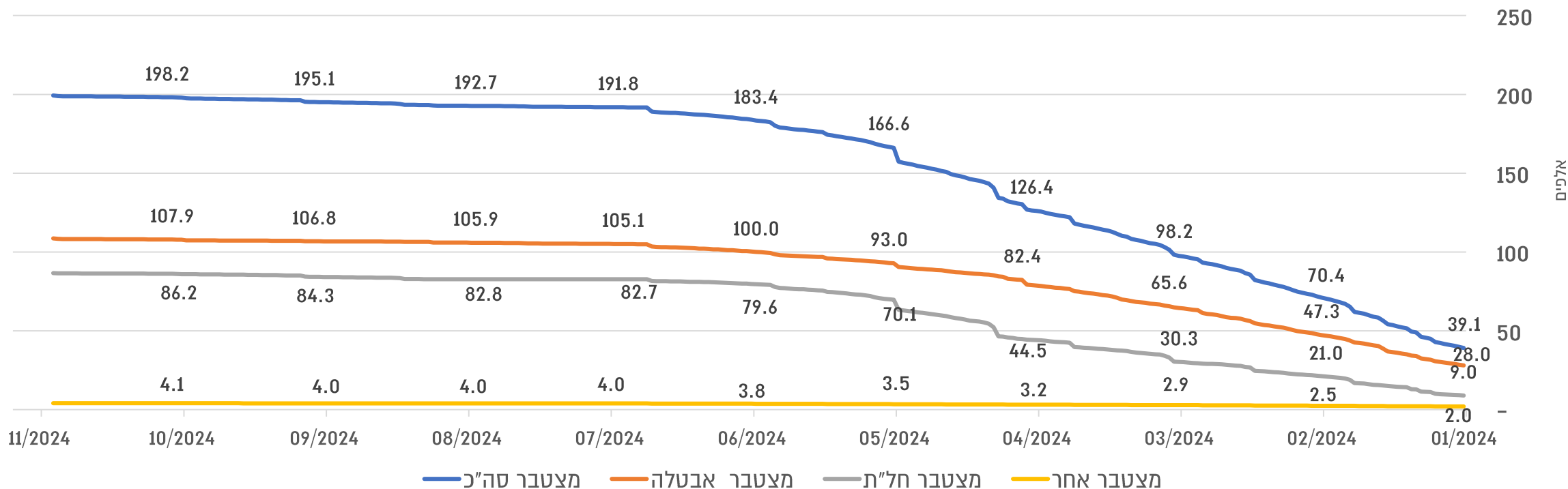
מספר דורשי עבודה מצטבר
(נתונים מקוריים, אלפים)

**בחודש דצמבר הינו החודש הראשון שבו נרשמת ירידה במספר דורשי עבודה מאז תחילת
מלחמת "חרבות ברזל"**

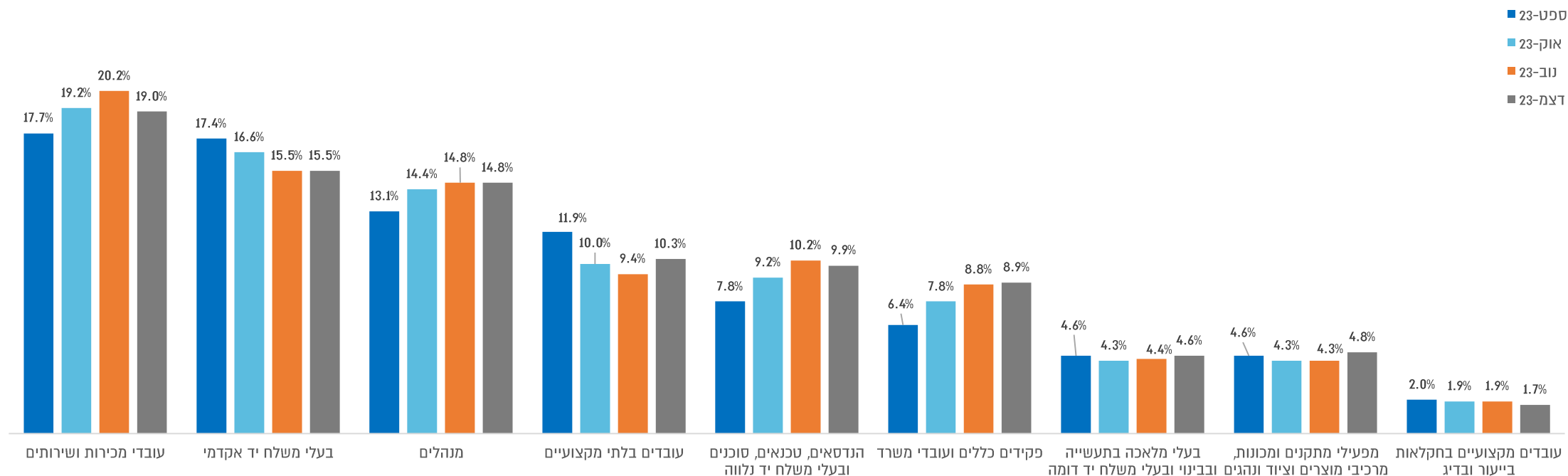

צפי לסיום זכאות דמי אבטלה עבור דורשי עבודה
(כלל פעילים בדצמבר ביחס לממשק אחרון שהתקבל)

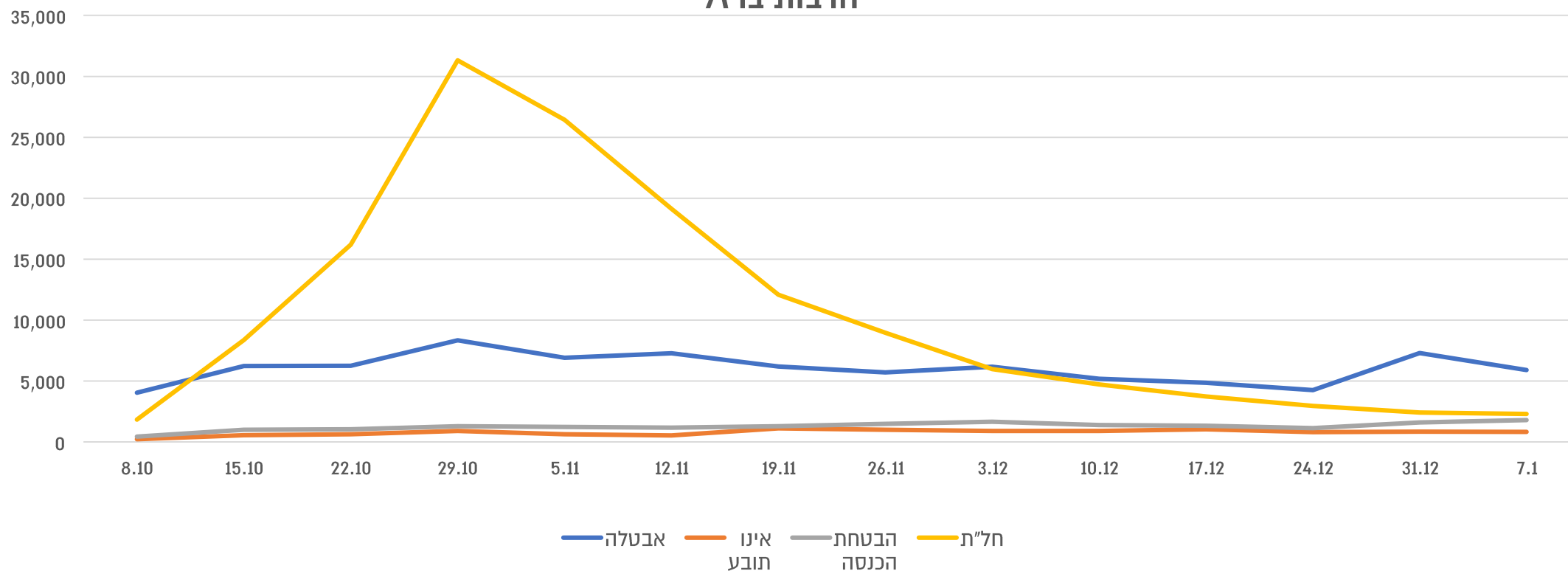
מספר דורשי העבודה צפוי לרדת באופן משמעותי בחודש אפריל במידה ולא תהינה התפתחויות מדיניות חריגות ו/או שינויים בהגדרות המדינה על הזכאות לצאת בחל"ת

התפלגות דורשי העבודה לפי משלח-יד באחוזים
(נתונים מצטבריים מקוריים)

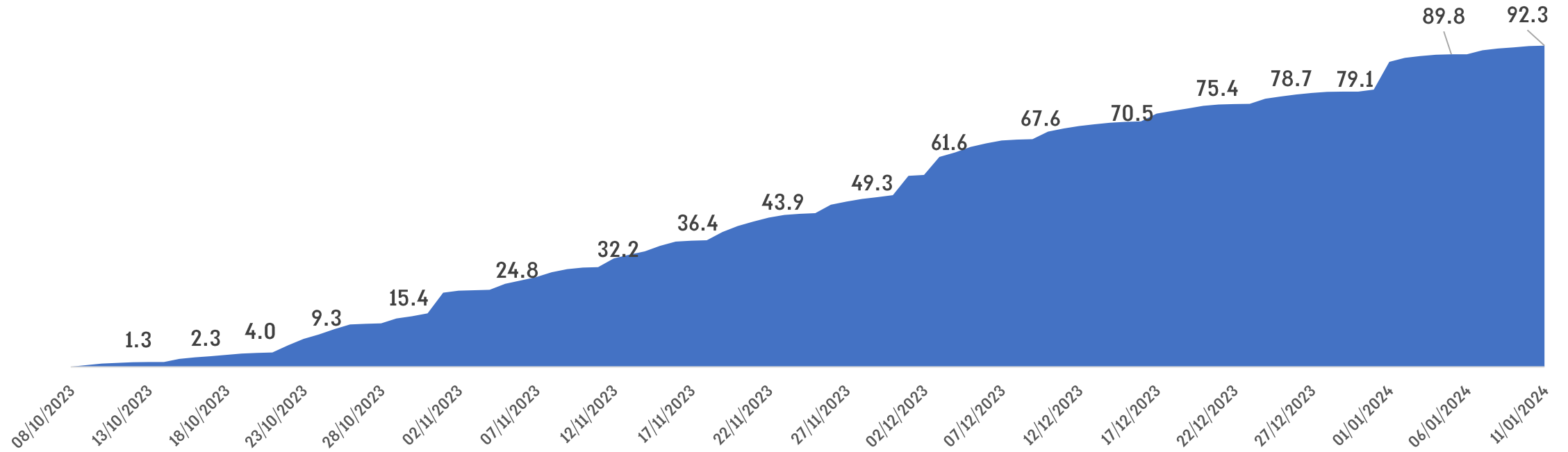
המשק נכנס לשגרת מלחמה ולכן בחודש דצמבר לא היו תמורות משמעותיות בהתפלגות דורשי עבודה לפי מקצועות ביחס לחודשים קודמים

פילוח הנרשמים החדשים לסוג תביעה והוצאה לחל"ת מתחילת מלחמת "חרבות ברזל"

בחודש דצמבר נמשכה ההאטה בקצב הוצאת עובדים חדשים לחל"ת וחזרה לנתונים אופייניים יותר לזמני שיגרה

חוזרים לעבודה בציר זמן באופן מצטבר (אלפי עובדים)

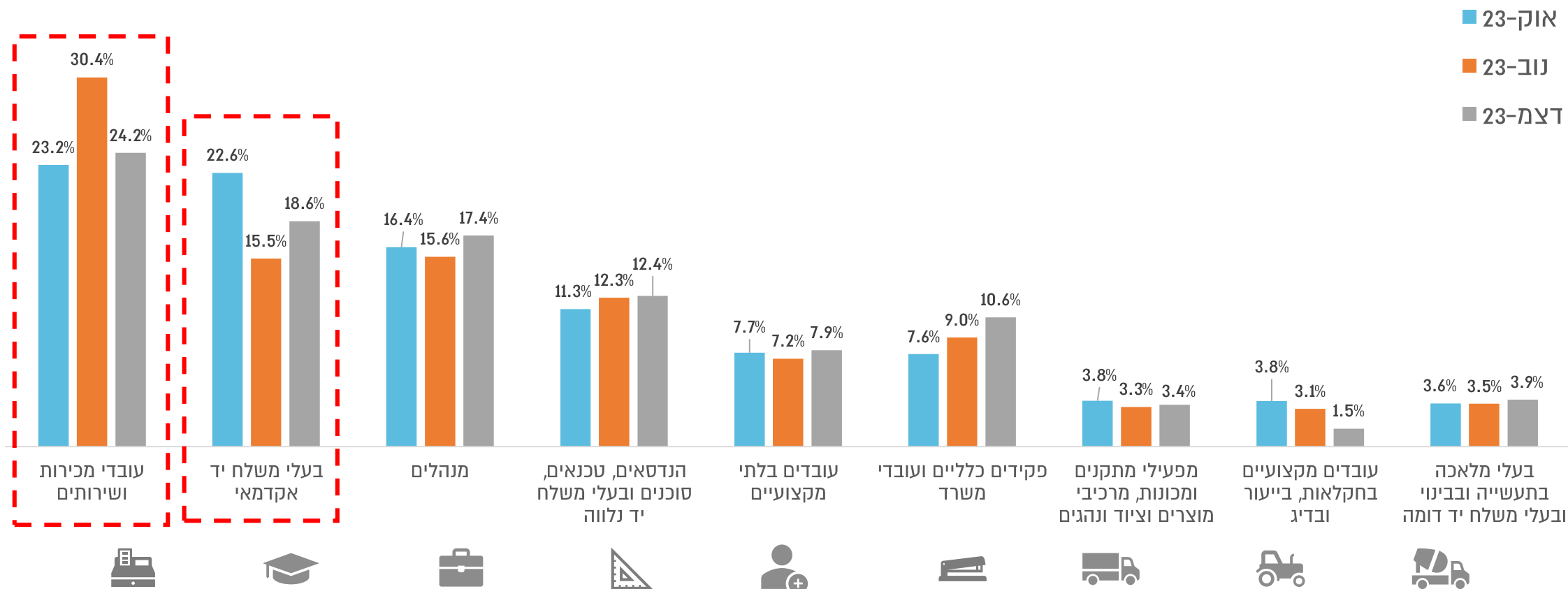

מקור – נתוני שירות התעסוקה לתאריך 11/1/24

בחודש דצמבר נמשכה מגמת משמעותית של חזרה לעבודה מקרב אלו שנרשמו כדורשי עבודה מתחילת המלחמה

התפלגות החוזרים לעבודה לפי משלחי יד וחודשים

בחודש דצמבר קיימת ירידה בשיעור עובדי מכירות ושירותים החוזרים לעבודה אך מנגד קיימת עלייה בשיעור של בעלי משלח יד אקדמי

שיעור עובדים זרים ופלסטינאים חסרים בהשוואה לתקופה

טרם הלחימה

(לפי ענפים כלכליים)

שיעור העובדים הלא-ישראלים החסרים כיום בהשוואה לפני הלחימה

כמות עובדים הלא-ישראלים לפני הלחימה (אלפים)

76%

124.9

בינוי

28%

34.4

חקלאות

66%

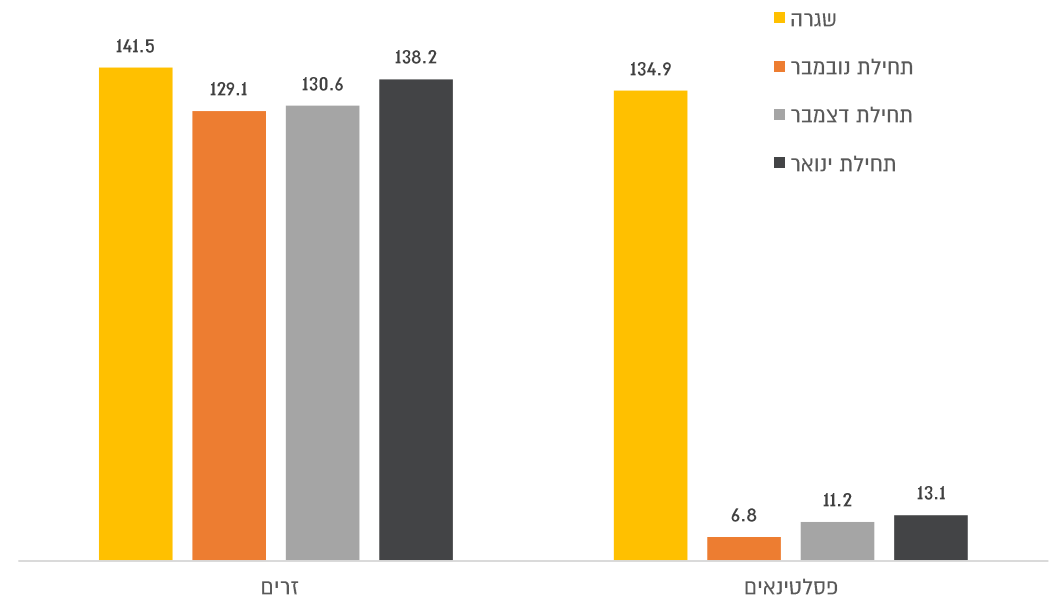

32.8

תעשייה ושירותים²

כמות עובדים זרים ופלסטינאים במשק הישראלי בהשוואה לתקופה טרם הלחימה¹ (אלפי עובדים)

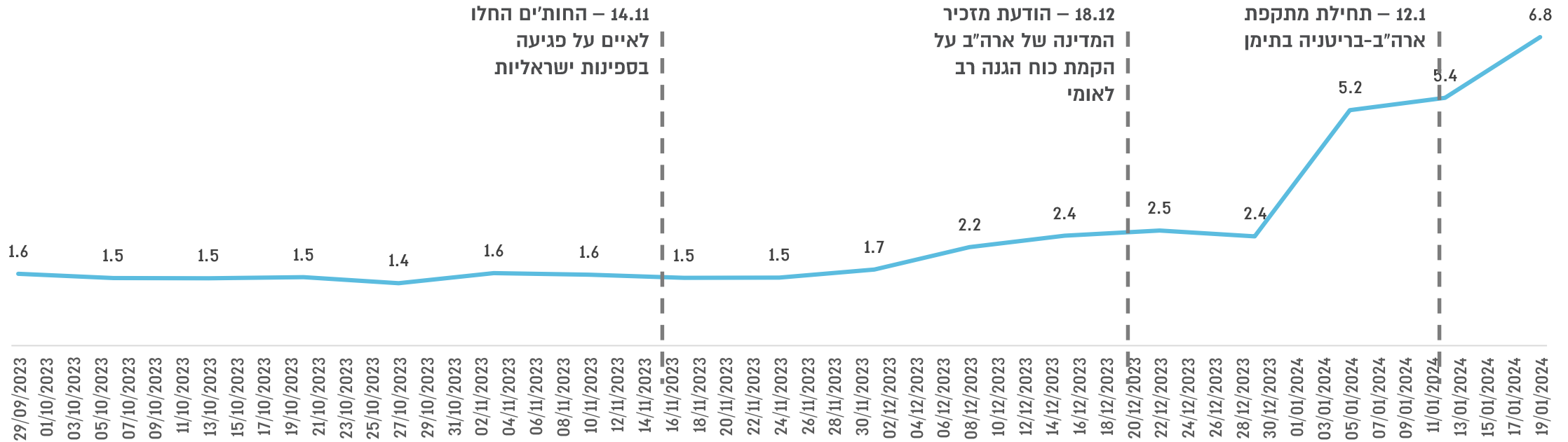
בחודש דצמבר מצבת העובדים הלא ישראלים בענף החקלאות עלתה, הענף עבר ממחסור של כ-45% ל-28% בעובדים הלא-ישראלים ביחס לזמני שגרה

03 זרקור: משבר התובלה הימית בים האדום

מדד 1,2FBX13 - מחיר שילוח ימי ממוצע מנמלים נבחרים באסיה לנמלים נבחרים בים התיכון (אלפי דולר)

14.11 – החות'ים החלו לאיים על פגיעה בספינות ישראליות

18.12 – הודעת מזכיר המדינה של ארה"ב על הקמת כוח הגנה רב לאומי

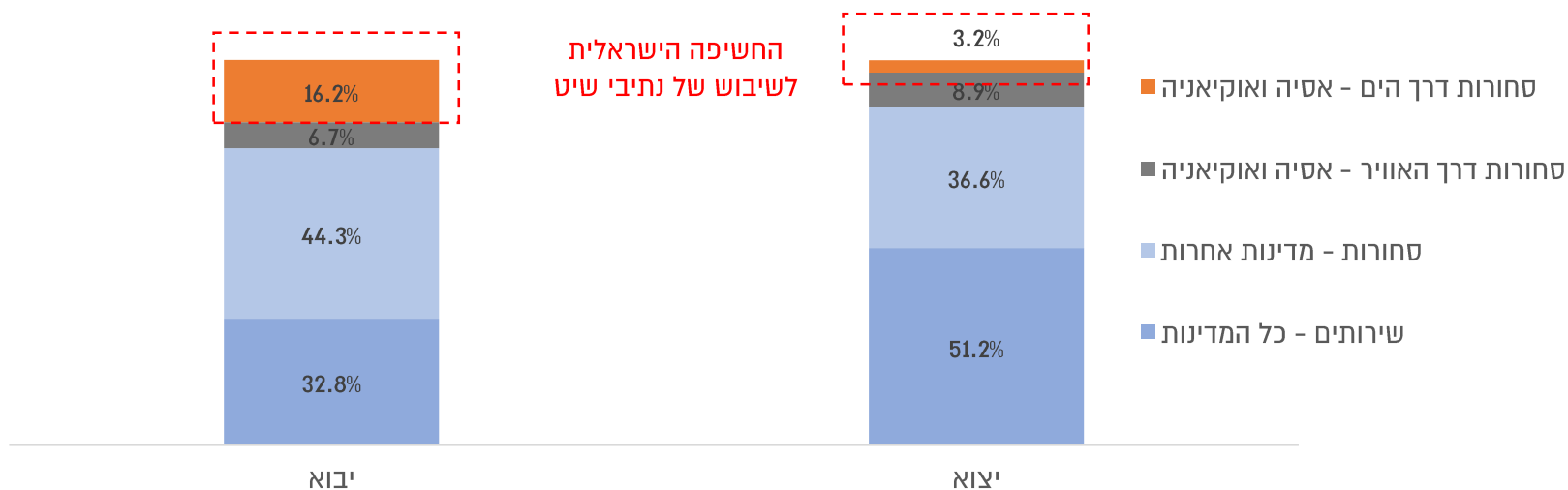
12.1 – תחילת מתקפת ארה"ב-בריטניה בתימן

הגידול בעלויות חברות הספנות גרם לגידול במחירי התובלה הימית של ספינות מאסיה לים התיכון

שיעור הסחר של ישראל לפי מידת החשיפה לאיום הימי בים האדום (שנת 2022, מתוך סך היבוא והיצוא, נתוני סחר חוץ ונתוני חשבונאות לאומי)

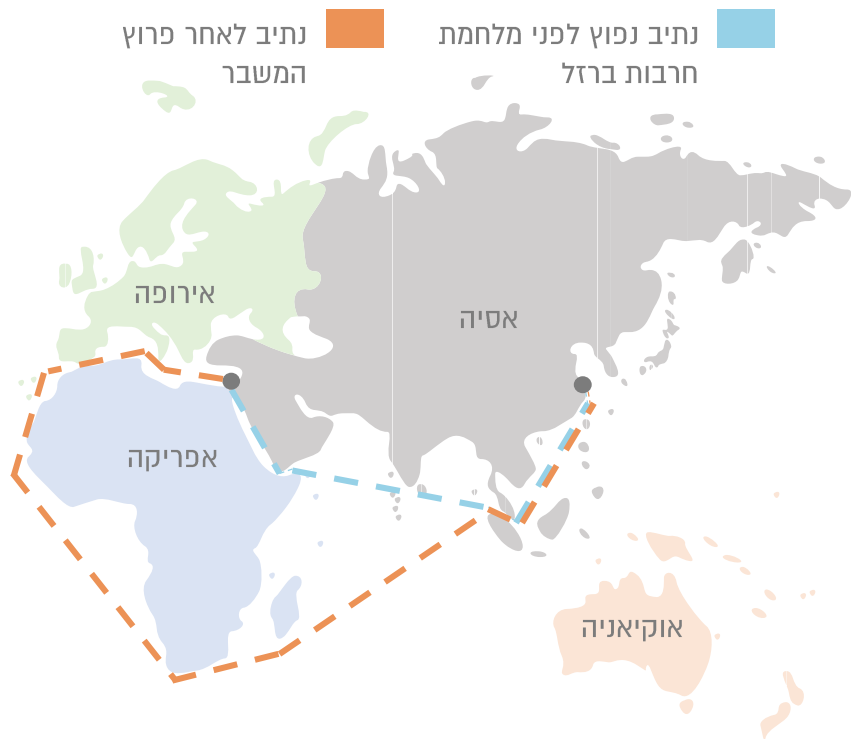
כ-16% מסך היבוא וכ-3% מסך היצוא של ישראל² חשופים לבעיות בהובלה ימית - גם בתרחיש השבתה מלאה מדובר בשיעור מוגבל (גם אם לא זניח) מהסחר של ישראל

שיבוש נתיבי השיט בים האדום עלול להשפיע על הכלכלה הישראלית במסחר עם אסיה ואוקיאניה ב-3 היבטים עיקריים¹:

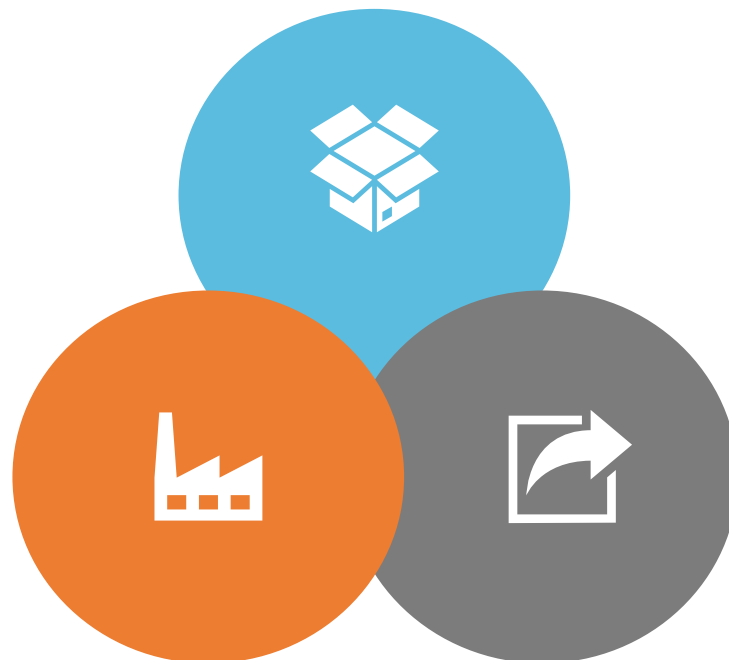
יבוא של מוצרים מוגמרים

הפגיעה ביבוא מוצרים מוגמרים עשויה להתבטא בעיקר בעליה ביוקר המחיה בישראל

יבוא של תשומות לייצור

הפגיעה ביבוא של תשומות לייצור עשויה להתבטא בעליה ביוקר המחיה בישראל ופגיעה התחרותיות הייצוא הישראלי

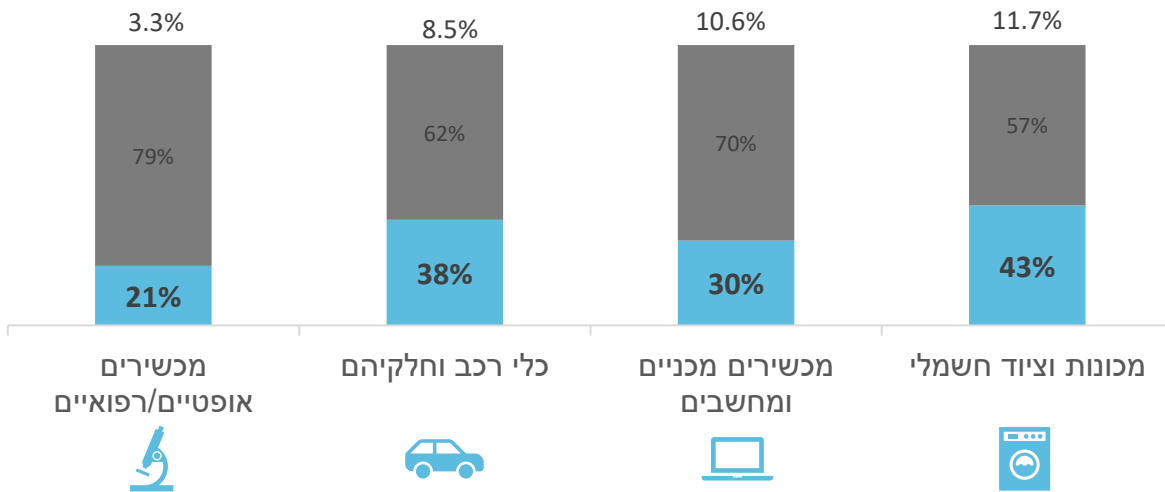
יצוא הסחורות

הפגיעה ביצוא סחורות עשויה להתבטא בפגיעה בתחרותיות הייצוא הישראלי

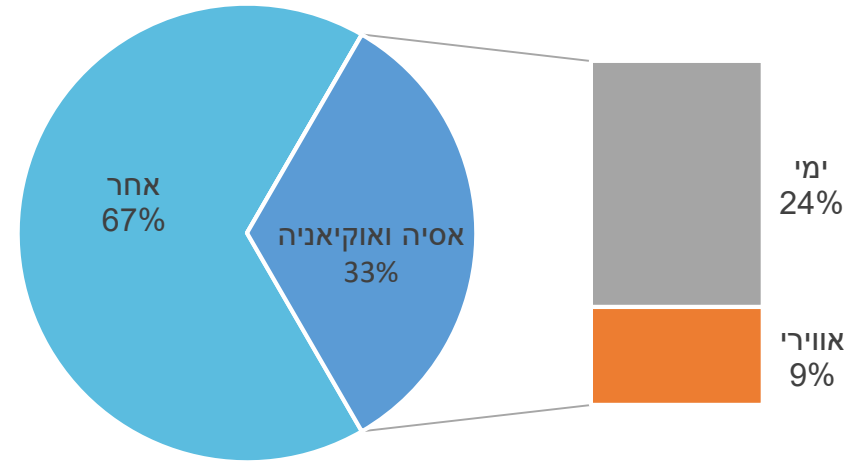
ענפי יבוא בעלי חשיפה ליבוא מאסיה ואוקיאניה² (אחוזים מסך יבוא הסחורות, שנת 2022, נתוני סחר חוץ)

■ שיעור היבוא ממדינות לא חשופות לאיום
■ שיעור היבוא ממדינות החשופות לאיום

מקור – עיבודי בנק ישראל לנתוני הלמ"ס

יבוא מוצרים מוגמרים לישראל לפי התפלגות ארץ מקור בשנת 2022 (מילארדי דולר)

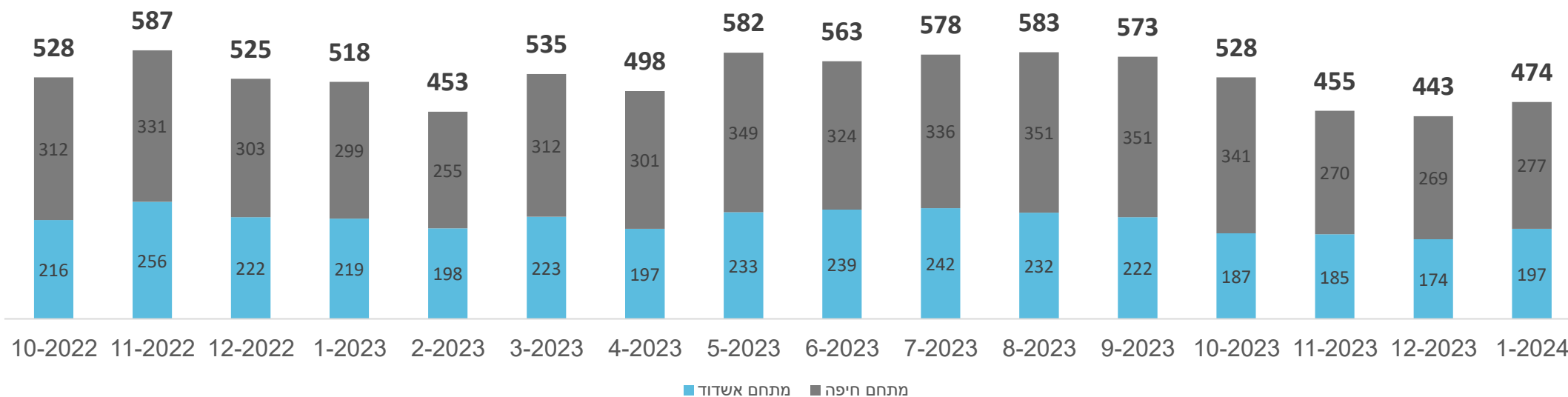

מקור – עיבודי משרד הכלכלה לנתוני הלמ"ס

שיבוש נתיבי השיט בים האדום עשוי לשבש עד לכרבע מסך יבוא המוצרים המוגמרים בישראל²

כניסות של אוניות לנמלי ים (כמות אוניות)

מקור – עיבודי משרד הכלכלה לנתוני רספ"ן

שיבוש נתיבי השיט בים האדום לא השפיע על כמות האוניות שפקדו את נמלי ישראל¹

שינוי במדד המחירים של מוצרים נבחרים בעלי חשיפה ליבוא מאסיה

שינוי במדד המחירים בדצמבר 2023
שיעור היבוא מיבשות אסיה ואוקיאניה

צידוד חשמלי לבית **+0.0%**

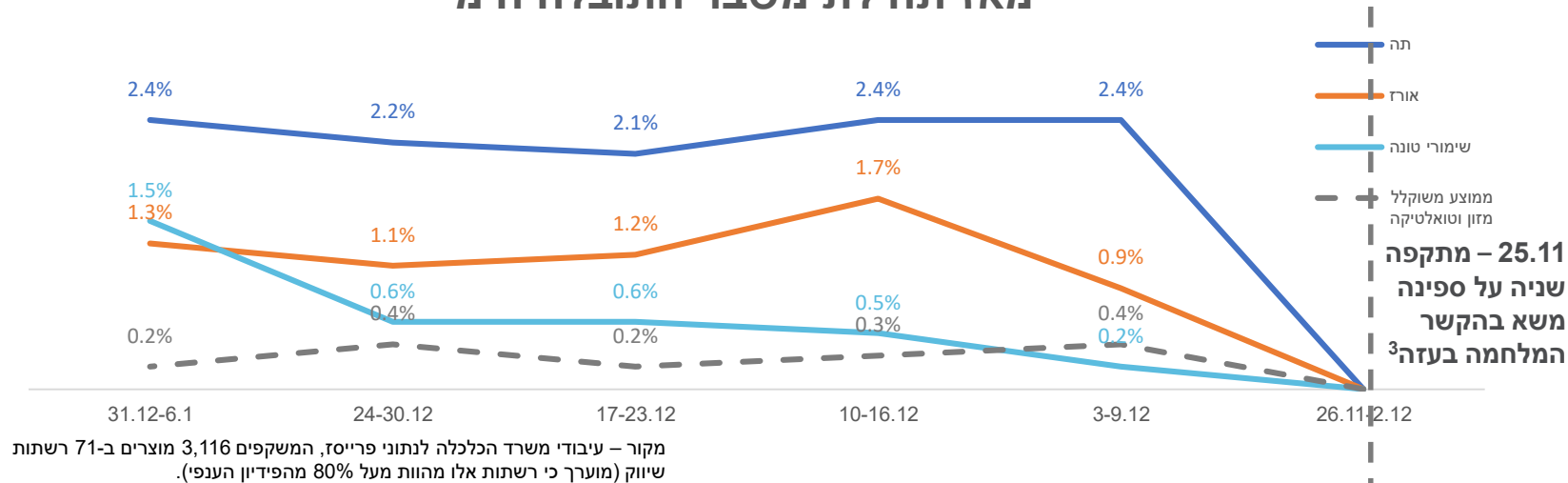

מכוניות חדשות **+1.6%**

מקור – עיבודי משרד הכלכלה לנתוני הלמ"ס

שיעור שינוי מצטבר משוקלל של מוצרי מזון שרובם מיובאים מאסיה מאז תחילת משבר התובלה הימי

לפי הערכות על סמך משברי עבר, ההתייקרות בעליית מחירי

התובלה צפויות להתחלק בין הצרכנים לספקים - צפוי כי לפחות חלק

מהעלויות יגיעו למחיר לצרכן רק בטווח הזמן הבינוני

קיימת האצה בעליית המחירים במוצרי המזון אלה ביחס לסל

כולו - אם כי לא ניתן ליחסה במובהק לעליית מחירי התובלה

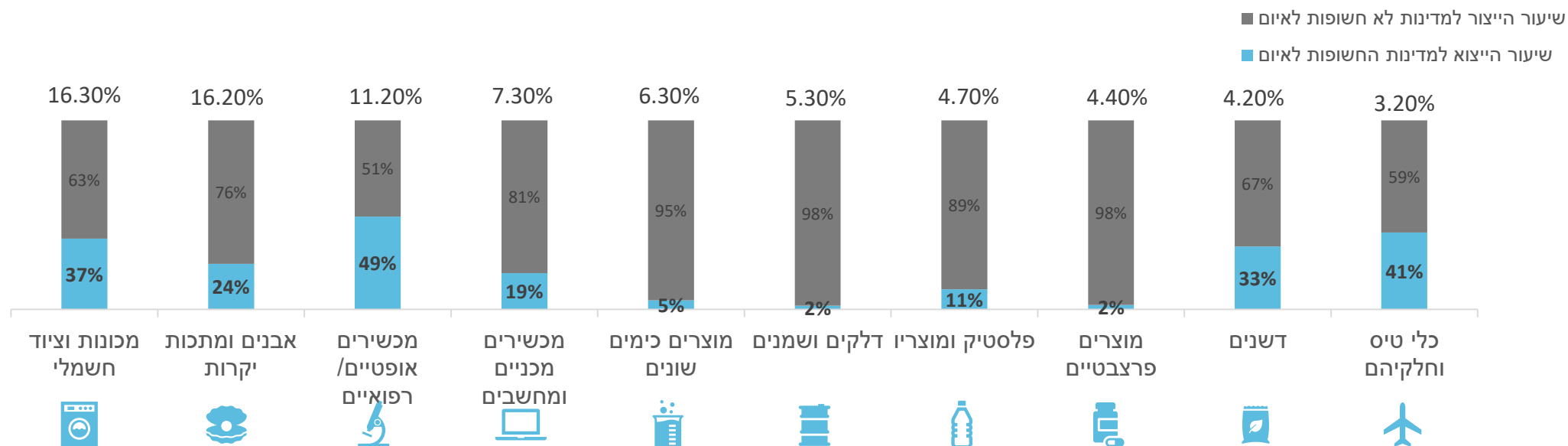
בשלב זה

בחלק מהמוצרים המיובאים מאסיה נצפה עליית מחירים מסויימת אך עדיין קשה לקבוע את הסיבה העיקרית לייקור הנ"ל, וייתכן שייקח זמן להשפעות להתבטא במחיר

10 קטגוריות/קבוצות הגדולות ביצוא הסחורות של ישראל ושיעור היצוא למדינות החשופות בענפים האלו

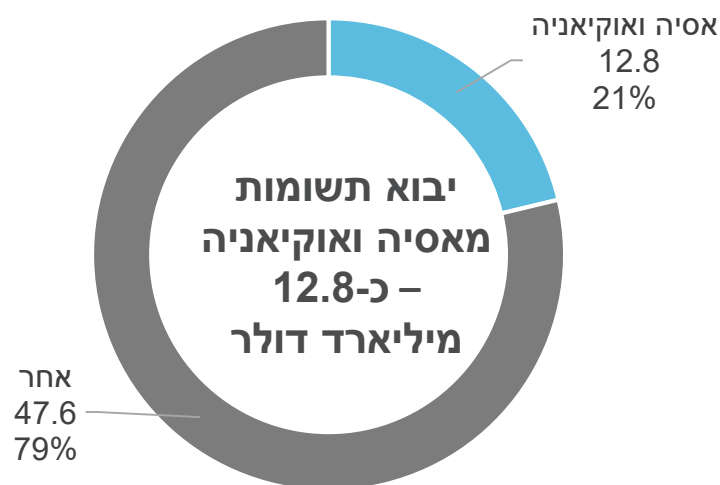
(אחוזים מסך יצוא הסחורות, שנת 2022, נתוני סחר חוץ)

קטגוריות בולטות מבחינת היקף אבסולוטי שפגיעות הינן מכונות וציוד חשמלי ומכשירים אופטיים ורפואיים. בנוסף, ישנן קטגוריות קטנות יותר אבל ששיעור משמעותי מתוכן חשוף, כמו דשנים וכלי טיס

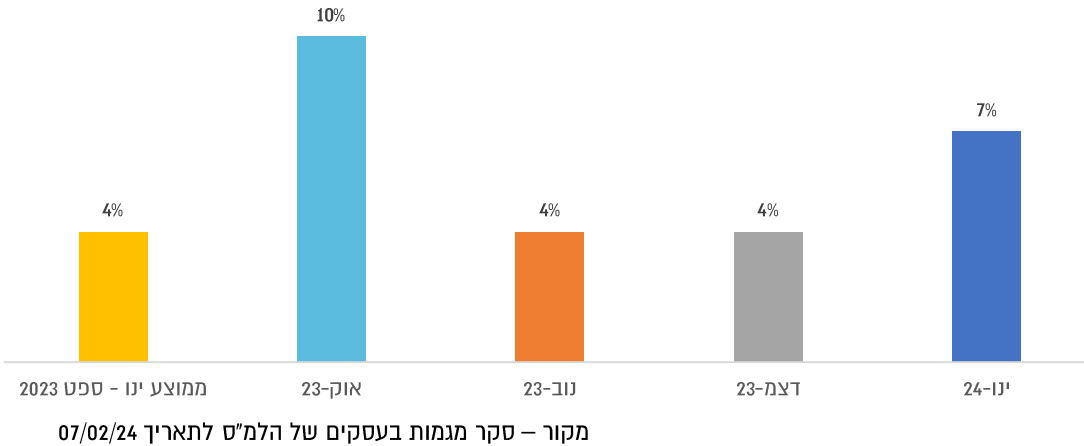
יבוא תשומות לייצור¹ לישראל לפי התפלגות ארץ מקור בשנת 2022 (מילארדי דולר)

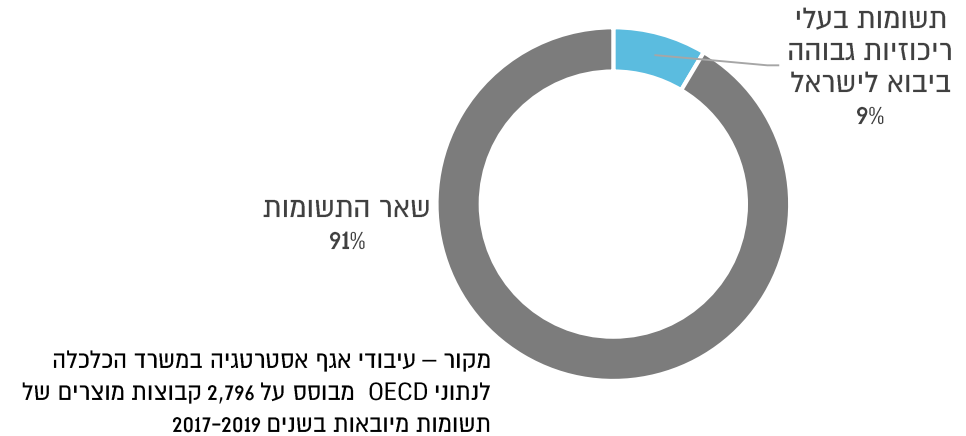
שיבוש נתיבי השיט בים האדום יכול לשבש עד ל-21% מסך יבוא תשומות לייצור בישראל²

אחוז עסקים המדווחים על מחסור בציוד וחומרי גלם כמגבלה חמורה על פעילות העסק בענף התעשייה

תשומות עם ריכוזיות גיאוגרפית גבוהה, 1,2 ביבוא לישראל עם מדינת אספקה מובילה מאסיה (% מכלל קבוצות המוצרים)

- בטווח הקצר, סביר כי תעשיות המייבאות תשומות מאסיה, לא יוכלו לשנות את מקור חומרי הגלם
- עם זאת, מדובר כרגע ב-9% בלבד מקבוצות המוצרים, ושיעור נמוך אף יותר במונחי ערך כספי (2%). גורם ממתן למחסור בתשומות בקרב התעשייה הינו מלאים קיימים

נכון לעכשיו בענף התעשייה נראה שלא קיים מחסור משמעותי בציוד וחומרי גלם חריג מהרגיל אך הריכוזיות ביבוא מאסיה בחלק מהתשומות עשוי להוות מגבלה עתידית

השפעות עתידיות של שיבוש נתיבי השיט

סיכון למוניטין ישראל

סיכון ארוך טווח לגבי המוניטין של ישראל כמקום בטוח לעשיית עסקים ועלול להוביל לירידה עתידית בסחר ובהשקעות בישראל

בחינה אסטרטגית של מדיניות

שרשראות אספקה

לנוכח האירועים בשנים האחרונות שגרמו לשיבוש שרשראות אספקה בעולם נדרש תכנון מדיניות להגברת החוסן של המשק הישראלי בהיבט הזה

סיכום – ערוצי ההשפעה

יבוא של מוצרים מוגמרים

סיכון לעליית מחירים בשל עלייה בעלויות היבוא לישראל שסביר שחלקם יתגלגלו גם לצרכנים, אם כי ההשפעה הנצפית בדצמבר מוגבלת

יצוא הסחורות

הסיכון לפגיעה משמעותית ביכולת הסחר נמוך בשל מגוון פתרונות חלופיים שעשויים למתן את התופעה. אך סיכון זה עלול לעלות ככל שיחריף המשבר

יבוא של תשומות לייצור

סיכון לעליית מחירים וירידה בתחרותיות הייצוא בשל עלייה בעלויות היבוא לישראל

תודה רבה